

PALEIS VOOR VOLKSVLIJT & VERKADEFABRIEK

ZIJ

EEN ODE AAN DE BOSSCHE BUREN

10 - 23 JULI
LOCATIEVOORSTELLING

KAARTEN

WWW.VERKADEFABRIEK.NL

PALEIS VOOR
VOLKSVLIJT

VERSLAG ZIJ, EEN ODE AAN DE BOSSCHE BUREN

september 2021

Nieuw volkstheater

Paleis voor Volksvlijt wil graag theater maken waarin beroeps- en vrijetijdspelers samen optrekken, waarin de cultuur van stad, streek en provincie als inspiratiebron wordt gebruikt voor een breed spectrum van laagdrempelige en uitdagende professioneel gemaakte theaterproducties die op locatie(s) worden gespeeld. Paleis voor Volksvlijt werkt voor dat nieuwe volkstheater vanuit thema's die een maatschappelijke impact hebben, dat wil zeggen: die tot nadenken aanzetten en actuele kwesties zichtbaar en bespreekbaar maken.

Paleis voor Volksvlijt maakt in 's-Hertogenbosch (locatie)voorstellingen waarbij het ontwikkel- en maakproces vertrekt vanuit de (culturele) identiteit van de stad, met daarbij de ambitie om bovenlokaal zichtbaar te zijn – dus niet alleen lokaal publiek te trekken. De producties van Paleis voor Volksvlijt willen qua inhoud en vorm 'schuren' en zorgen ervoor dat beroeps- en vrijetijdspelers op een gelijkwaardige manier samenwerken, van elkaar leren en elkaar inspireren.

Inmiddels zijn we twee voorstellingen, twee wijkwandelingen en een audiotour verder. *WIJ, een ode aan de Bossche volkswijk* in 2019, *ZIJ, een ode aan de Bossche buren* in 2021, de *Wijkwandelingen door de Graafsewijk en Boschveld*, en *Mijn Lieven Dochter*.

En we kijken blij terug. We zijn verrast door de kwaliteit die de makers en de spelers realiseerden: in de zomerse stadstheatervoorstellingen *WIJ* en *ZIJ* ontleedden zij, toegankelijk en amusant, telkens weer herkenbare delen van de (culturele) Bossche ziel en identiteit, gebaseerd op de ware verhalen uit de stad. Met de *Wijkwandelingen* werden grauwe buurten toegankelijk gemaakt door de persoonlijke geschiedenissen van haar bewoners. En *Mijn Lieven Dochter* ontsluitte een onbekende episode uit de Bossche historie voor een breed publiek van jong en oud.

Maar vooral waren we verrast door het enorme succes: naar de twee try-outs en tien uitverkochte voorstellingen van *WIJ* kwamen zo'n 3.600 bezoekers. Naar de vierentwintig voorstellingen van *ZIJ* kwamen, ondanks de coronabeperkingen en daardoor zeer beperkte capaciteit, ruim 2.700 bezoekers.

Paleis voor Volksvlijt is dankbaar. Voor de enorme inzet van de spelers, het artistieke- en het productieteam, het bestuur, de Ambassadeurs en alle anderen die vaak geheel of gedeeltelijk vrijwillig de voorstellingen mogelijk maakten.

We voelden ons gesteund en gezien door velen in de stad. En we realiseren ons dat de financiële steun van de Gemeente 's-Hertogenbosch, Lira Fonds, Buurtcultuurfonds Noord-Brabant, Kickstart Cultuurfonds, Vereniging Sociëteit Casino, Fonds ZOZ en van coproducent Verkadefabriek enorm erg hebben geholpen om de voorstellingen daadwerkelijk te realiseren – dank daarvoor!

OVER ZIJ, EEN ODE AAN DE BOSSCHE BUREN

ZIJ

EEN ODE AAN DE BOSSCHE BUREN

Een rauwe voorstelling over het wel en wee aan een Bosch pleintje, waar de culturen botsen en versmelten. Over zij en wij, oude opvattingen en nieuwe gebruiken. Over liefde die voorbij alle grenzen gaat. En goede buren die altijd beter zijn dan verre vrienden. Over Bossche beuling en baklava, kienen en Koran.

ZIJ is, na het succesvolle WIJ, een ode aan de Bossche volkswijk (2019), de tweede zomerse stadstheatervoorstelling waarin Paleis voor Volksvlijt de Bossche ziel ontleedt.

Opnieuw herkenbaar en amusant, gebaseerd op de verhalen uit de stad, op een bijzondere buitenlocatie achter de Verkadefabriek.

En opnieuw gemaakt en gespeeld door een mix van bekende Bossche vrijetijds- en beroepsspelers, in samenwerking met allerlei lokale en regionale organisaties en bedrijven.

ZA 10, WO 14 T/M ZA 17, WO 21 T/M VR 23 JULI, 19.00 UUR + 21.00 UUR
ZO 11 + ZO 18 JULI, 14.00 UUR + 16.00 UUR
KAARTEN: WWW.VERKADEFABRIEK.NL

PALEIS VOOR

VOLKSVLIJT

TV

verkadefabriek

ZIJ zou in 2020, na WIJ in 2019, de tweede locatietheatervoorstelling worden waarmee Paleis voor Volksvlijt het DNA van de stad ontleedt. De corona-epidemie gooid echter roet in het eten; de voorstelling kon erdoor niet in 2020 worden gemaakt en moest worden verschoven naar 2021.

En ook toen – tijdens het maakproces – bleef corona een spelbreker: door de afstandsregels moesten repetities worden verzet en de voorstelling worden aangepast, en lang bleef onzeker of de voorstelling wel zou mogen worden gespeeld. Uiteindelijk bleek het mogelijk, maar beperkt: in plaats van de beoogde 350 bezoekers mochten er slechts gemiddeld 125 op de tribune, met anderhalve meter afstand. Besloten werd daarom het aantal speelbeurten te verhogen, van twaalf naar vierentwintig: vaker spelen om toch een substantieel publieksbereik te kunnen realiseren.

Omdat lang onduidelijk bleef of en hoe vaak er gespeeld mocht worden (waardoor de kaartverkoop pas laat kon starten) én door de algemene onzekerheid over mogelijke besmetting, bleek publiek eerst wat terughoudend bij

het kopen van kaarten. Waar de voorstellingen *WIJ* na de start van de kaartverkoop al snel vol raakten, bleef men bij *ZIJ* eerst nog wat afwachtend. Niettemin trok de kaartverkoop toch aan, door een gerichte marketingcampagne maar vooral ook door de enthousiaste mond-tot-mond reclame en aandacht die het kreeg van en bij de Ambassadeurs en betrokken organisaties en personen. Met succes: twee weken voor de première waren bijna alle voorstellingen uitverkocht.

Uiteindelijk bezochten in totaal 2.732 mensen *ZIJ*. Twee besloten voorstellingen werden bezocht door cliënten en relaties van Brabant Wonen; vier voorstellingen moesten worden verplaatst of geannuleerd door storm en regen. We behaalden een bezettingsgraad van ruim 91%, een verrassende prestatie gezien de coronabeperkingen en onzekerheid bij publiek. We mogen daarmee concluderen dat na *WIJ* ook *ZIJ* een succes was.

De kaartverkoop was in handen van de Verkadefabriek. Omdat daar in de zomer van 2021 net werd overgestapt naar een nieuw kaartverkoopprogramma én door het voortdurend moeten aanpassen van het toegestane aantal bezoekers, bleek analyse van de bezoekcijfers achteraf maar beperkt mogelijk. Niettemin konden we eruit destilleren dat, net als bij *WIJ* (2019), ook bij *ZIJ* ongeveer een derde nieuw (bij de Verkadefabriek onbekend) publiek betrof.

Ontwikkeling ZIJ

Zoals alle voorstellingen van Paleis voor Volksvlucht, was ook het script van *ZIJ* gebaseerd op de verhalen uit de stad. Verhalen over multiculturele wijken en nieuwe burens, over aanpassing en verbredening, over oude gebruiken en nieuwe gewoonten.

Die verhalen kwamen we onder andere tegen bij de gesprekken die we voerden voor de Wijkwandelingen in de Graafsewijk en Boschveld; we gingen op bezoek bij buurtcentra als De Copernikkel en De Slinger; spraken met de koks van de Wereldkeuken; overlegden met organisaties als Farent, de Buurtbinders en Met elkaar Bosschenaar; lieten ons adviseren door gemeenteraadslid Osman Cifci (die vervolgens een rol vervulde in de voorstelling). Veel van de personen en organisaties zijn Ambassadeur van Paleis voor Volksvlucht geworden, en blijven zo betrokken bij de producties.

Het ophalen van de verhalen in de wijken maakte dat *ZIJ* al ging leven in de stad ruim voordat de voorstelling te zien was. Bovendien vergrootte het de herkenbaarheid bij de diverse bezoekers, van welke origine dan ook – dit was hún verhaal, hoorden we na afloop en lazen we in de reacties op o.a. social media.

Regisseur Vincent van den Elshout over ZIJ

“ZIJ, een ode aan de Bossche buren, is dankzij velen en hun lange adem succesvol gemaakt en gespeeld. We waren in de volle voorbereidingen om in juni 2020 ZIJ aan het publiek te presenteren tot corona aan de deur klopte. De inspiratiegesprekken waren al gevoerd, het script geschreven, de vrijetijdspelers en de beroepsspelers geselecteerd, de eerste lezing en de eerste repetities waren gehouden.

We waren op weg, maar werden teruggeworpen op de harde realiteit van het virus. Er werd gezocht naar alternatieve repetities (via Zoom), maar al snel bleek dat de werkwijze die we hanteren fysieke aanwezigheid verlangt. We moesten het maken en spelen van de voorstelling ZIJ uitstellen naar 2021, tot het weer mocht.

In deze tijd bleken we cast niet bijéén te kunnen houden: vrijetijdspelers kregen banen elders in Nederland en verhuisden, andere kwamen in hun eindexamenjaar en hadden niet de tijd om in de voorstelling te investeren, terwijl andere weer stage gingen lopen buiten de stad. De rollen waren door Nasja Covers op deze mensen geschreven, en we konden geen mensen vinden met hetzelfde profiel. Het oorspronkelijke script moest dus worden herzien. Zo sneuvelde het studentenhuis in de volkswijk en werden de overgebleven studenten toebedeeld aan nieuw te vormen families.

Daarnaast kwam de vraag van de Verkadefabriek om de voorstelling in te korten, zodat we deze tweemaal daags konden spelen. Nasja Covers klaarde een geweldige klus door, ondanks al deze tegenslag, een bewerkt transparant en levendig script af te leveren met voor iedereen een uitdaging.

Corona gaf zich echter niet gemakkelijk gewonnen waardoor we pas later konden gaan repeteren. De repetities die mochten doorgaan, moesten buiten plaatsvinden – met de herinnering aan het natte en koude voorjaar wordt wel helder welke ontberingen we hebben geleden... Bovendien wilde ik de oudere spelers (70+) niet blootstellen aan de gevaren van het virus; met hen heb ik apart gerepeteerd.

Op 1 juni, toen de beroepsspelers begonnen, hadden we met de vrijetijdspelers tachtig procent gerepeteerd - op de dinsdagavonden en zaterdagmiddagen maakten we grote slagen. De beroepsspelers waren onder de indruk van het enthousiasme en speldrift van de vrijetijdspelers. Andersom zorgden de beroepsspelers ervoor dat de vrijetijdspelers gingen vliegen. Ze werden uitgedaagd om in contact te spelen. De sfeer in de groep, erg belangrijk bij dit soort grote voorstellingen, was prima: er werd hard en goed gemotiveerd gewerkt.

Met de voortvarende verkoop van de tickets (twee weken voor de eerste voorstelling waren we grotendeels uitverkocht) en een wederom spectaculair decor van Henk van der Maazen, kreeg iedereen nogmaals een boost om er aan te gaan staan. Door het korte repetitieschema was het hoogst noodzakelijk om de regie te delen; Iris van Rooij was steun en toeverlaat. Op momenten dat ik de voorstelling voor nieuwe opdrachten moest verlaten, waakte zij over de kwaliteit van de voorstelling.

De twee voorstellingen per dag trokken een wissel op de conditie van de spelers. Het zware schema maakte dat een aantal spelers besloot hun rol terug te geven. Omdat wij iedereen binnenboord wilden houden, hebben we gezocht naar 'alternates' (invallers) – waar we gelukkig in zijn geslaagd. Niettemin bleek drie weken tweemaal daags (in plaats van twee weken eenmaal daags) spelen zwaar.

Productieleider Floor Kijl wist het moraal hoog te houden door allerlei productionele werkzaamheden ter hand te nemen, iedereen enthousiast te houden en onder meer dagelijks voor warm eten te zorgen en de spelers zoveel mogelijk te ontzorgen. Werkelijk heel veel handen hebben het werk licht gemaakt. Dankzij al die betrokken mensen achter de schermen heeft Paleis voor Volksvlijt met verve ZIJ kunnen spelen, en succesvol een heftige periode goed kunnen afsluiten met enthousiaste beroeps- en vrijetijdspelers en toch nog heel veel publiek."

Regie-assistent Iris van Rooij over ZIJ

"Bij ZIJ was ik regie-assistent naast Vincent van den Elshout. Onder zijn begeleiding nam ik een deel van de scènes op mij in de beginperiode met de vrijetijdspelers. Elke repetitie werd de groep gesplitst en werkten wij beide met een eigen groep. Toen de beroepsspelers erbij kwamen, heeft Vincent deze spelers in een rap tempo tussen de vrijetijdspelers geplaatst en geregisseerd. Hierbij heb ik Vincent geholpen waar ik kon.

Daarna begon de montageperiode. Het was zeer interessant voor mij om een productie van deze grootte mee te maken. Een groots decor waar overal wat te zien was. In de montageperiode werkten Vincent en ik telkens een ochtend apart aan de scènes, in de middag samen aan de doorlopen. Omdat wij een vrij korte repetitieperiode hadden, moest er veel gebeuren en hebben wij de tijd zo efficiënt mogelijk ingedeeld. Met een mooie voorstelling als resultaat!

Na de premièreweek is Vincent naar zijn volgende opdracht gegaan en heb ik de voorstelling en de spelers scherp en geconcentreerd gehouden. Bij een grote montagevoorstelling sluipen er soms wat slordigheden in, maar door de spelers strak te houden en ze elke dag notes en concentratie-oefeningen te geven, hebben wij ervoor gezorgd dat elke voorstelling het waard was om gezien te worden. Omdat ik het hele proces heb meegekregen, was het makkelijker voor mij om inhoudelijke notes te kunnen geven aan de spelers waardoor de voorstelling bleef groeien tot de allerlaatste.

Mooi aan deze productie was dat iedereen samen was: het was een zeer hechte groep, je kunt zelfs spreken van een familie. Vrijetijdspelers, beroepsspelers, productie, geluid, Verkadefabriek, decor, grime, kap etc. – iedereen hoorde bij elkaar, er viel niemand buiten de boot. Dat is echt heel mooi in zo'n korte tijd. Chapeau voor Paleis voor Volksvlijt die dat voor elkaar krijgt.

Dank voor deze mooie, liefdevolle productie!"

MARKETING

'Maak zoveel mogelijk stadsbewoners medeverantwoordelijk en betrokken bij elke productie, maak hen ambassadeur'. Dat is het primaire uitgangspunt bij de marketingstrategie voor de stadstheatervoorstellingen van Paleis voor Volksvlijt.

Met elke nieuwe voorstelling stellen Paleis voor Volksvlijt en coproducent Verkadefabriek zich als doel een notoir

moeilijke doelgroep naar de locatievoorstellingen te krijgen: bewoners van de Bossche wijken/buurtten, die niet tot de reguliere theaterbezoekers gerekend kunnen worden.

Paleis voor Volksvlijt wil zo een nieuw, onbevangen publiek creëren, bezoekers niet bekend zijn met het werk van Paleis voor Volksvlijt of met theater in het algemeen. In alle fasen van de te maken en te spelen producties zoeken we nadrukkelijk nieuwe verbindingen met onbevangen partijen. We hebben bewoners, culturele-, maatschappelijke- en onderwijsorganisaties, deelnemers en 'stakeholders' tot betrokken ambassadeurs gemaakt; het zorgt voor een vitale (marketing)verbinding naar anderen om hen heen.

De samenwerking met de Verkadefabriek bood mogelijkheden om de marketing op een professionele manier uit te voeren. Paleis voor Volksvlijt stelde de plannen op en bepaalde samen met de Verkadefabriek de doelen en middelen; de Verkadefabriek stelde menskracht, expertise en de database beschikbaar. Zo werden bestaand Verkadefabriek-publiek én de bezoekers van *ZIJ* actief geïnformeerd over de ontwikkeling van de voorstelling. Het publiek dat *ZIJ* bezocht, werd opgenomen in de database van de Verkadefabriek en kan zo ook worden geïnformeerd over het reguliere Verkadefabriekprogramma. Zo werken we aan cross-selling en worden kansen gecreëerd voor publieksverbreding aan twee kanten.

Communicatiemiddelen

Voor *ZIJ* werd opnieuw een krachtig en herkenbaar campagnebeeld gecreëerd, dat refereerde aan het beeld dat we voor *WIJ* in 2019 gebruikten. Het beeld kwam terug alle communicatiemiddelen (o.a. affiches, flyers, social media, nieuwsbrieven, geveldoek, digitale abri's) en persaandacht. Het leidde tot herhaling en daarmee herkenning bij een breed publiek.

Door de coronabeperkingen waren de communicatiemogelijkheden minder dan voorheen. Zo misten we de aandacht in en om de (gesloten) Verkadefabriek, en bleken ook plekken waar we voorheen affiches en flyers achterlieten (o.a. horeca, culturele en maatschappelijke organisaties) niet of maar beperkt toegankelijk. Het maakte dat we nog nadrukkelijker gebruikmaakten van digitale middelen als social media en websites. Zo werd de al langer voorgenomen nieuwe website van Paleis voor Volksvlijt snel ontwikkeld en werd met de Verkadefabriek gewerkt aan gerichte socialmediacampagnes waarin (de totstandkoming van) *ZIJ* werd toegelicht met foto's, video's en inhoudelijke verslagen.

ZIJ werd daarnaast opgenomen in het programma van De Bossche Zomer, waarmee we – ingebed tussen allerlei andere activiteiten in de stad – een nog breder publiek wisten te bereiken. <https://debosschezomer.nl>

Vrije publiciteit was een krachtig wapen binnen de werkmethode van Paleis voor Volksvlijt. In verschillende fasen van een productie hebben we lokale, provinciale en landelijke media intensief inhoudelijk benaderd – het leidde tot diverse artikelen en aandacht op radio en tv.

<https://www.omroepbrabant.nl/nieuws/3416864/zij-hilarische-toestanden-met-nieuwkomers-in-bossche-volkswijk>
https://www.bd.nl/den-bosch-vught/volkstoneel-zij-door-paleis-voor-volksvlijt-bosschenaren-in-alle-soorten-en-maten-vinden-elkaar~a04037d1/?cb=b8d803890ccb4d07e5f83b3a1360b665&auth_rd=1
<https://denbosch.pvda.nl/nieuws/mensen-maken-de-cultuur-van-de-stad/>

Bosschenaren in alle soorten en maten vinden elkaar in ‘Zij’

De dialogen in *Zij* van Paleis voor Volksvlijt komen zo van de straat, maar de toegangsprijs is een flinke drempel voor de bewoners uit de volkswijken.

Henk Langenhuisen
RECENSIE

Het decor in het buitentheater bij de Verkadefabriek toont een straat in een willekeurige volksbuurt In Den Bosch. Radio Mexico FM is de favoriete zender aan het Pythagorasplein. Als de Turkse familie Yılmaz een winkel met mediterrane levensmiddelen opent, komt er ruis op de lijn, maar uiteindelijk valt het toch allemaal weer mee. *Zij*, de volkstheatervoorstelling van Paleis voor Volksvlijt, geeft een onderhoudend inkijkje in het leven van enkele bewoners die worstelen met zichzelf, relaties en veranderingen. *Zij* is de opvolger van *Wij* uit 2019, een ode aan de Bossche volkswijk. Enkele Bosschenaren, hoe verschillend ze ook zijn, hebben met elkaar gemeen dat ze gehoord en gezien willen worden. En dat valt niet altijd mee. Met authentieke dialogen, soms alsof ze letterlijk van de straat komen, schetst het stuk een beeld van hun perikelen. Natuurlijk zit daar de angst voor vreemdelingen bij, zeker als de Turkse vrouw ook nog eens café De Zwaan overneemt. Vooroordelen en clichés krijgen een plaats, maar gelukkig zonder een al te stevige moraal. Ook omdat de problemen van de multiculturele samenleving al vaker en beter uiteengezet zijn. Dat weten we onderhand wel. Tegelijkertijd zijn het realistische én actuele opvattingen. Als de voorstelling nieuw theaterpubliek trekt – wat de bedoeling is –, werkt het zeker als een spiegel met een uitvergroting van alledaags gedoe.

Sympathiek
Paleis voor Volksvlijt, tegenwoordig een van de huisgezelschappen van de Verkadefabriek, heeft een sympathieke doelstelling en werkwijze: verhalen uit de stad tot leven brengen, laagdrempelig en met een mix van beroeps- en amateurspelers. Niet alleen voor de doorgewinterde theaterbezoeker, maar vooral ook voor bewoners uit de volkswijken zelf, voor wie theater niet vanzelfsprekend is. De hoge entreprijs (23 euro voor iets meer dan uur) lijkt meer een drempel dan een aanbeveling, maar de grootste worsteling is toch wel: hoe houd je beide groepen tevreden? Een theatrale wandeling in de wijk met bewoners, die ook al eens heeft plaatsgevonden, bereikt wat dat betreft meer. Gelukkig biedt Paleis voor Volksvlijt nu ook zelf luisterwandelingen in de wijk aan.

■ *Zij*, een ode aan de Bossche buien is nog tot en met 23 juli te zien bij de Verkadefabriek.

Vooroordelen en clichés krijgen een plaats, zonder een al te stevig moraal

Reacties social media

Wij zijn vrijdag de 16e juli geweest. We vonden het geweldig. Leuk verhaal, netjes geacteerd en wat een geweldige setting en decor !! Zeer sfeervol, leuke interactie met het publiek, waardoor je lekker wordt meegesleurd in het stuk. Onze complimenten!!

Op donderdag 22 Juli heb ik de prachtige voorstelling ZIJ gezien wat heb ik zitten genieten wat vond ik het super leuk om even jullie overbuurvrouw te mogen zijn op dat pleintje waar van alles te beleven is en een lach en een traan dicht bij elkaar liggen, Een groot compliment en schouderklopje voor jullie allemaal die voor en achter de schermen hebben meegewerkt aan deze super leuke voorstelling ZIJ en volgend jaar ben ik er weer zeker weten bij.

Gisteravond heb ik de voorstelling ZIJ gezien nog bedankt dat ik even jullie overbuurvrouw mocht zijn op dat pleintje waar van alles te beleven is en een lach en een traan dicht bij elkaar liggen, Een groot compliment en schouderklopje voor jullie allemaal die voor en achter de schermen hebben meegewerkt aan deze super leuke voorstelling ZIJ zo puur en mooi weergegeven Toppers zijn jullie!!

*Het was weer leuk! Genoten van een heerlijke avond spel & theater
Geniet van de laatste voorstelling!*

Het was super leuk!

Jack Mikkers: Een lach, een traan, een spiegel, een boodschap, maar vooral een fantastische avond. Bosch toneel op een nieuw Bosch plein (Pythagorasplein of Pita-Gyrosplein). Dank aan Paleis Voor Volksvlijt!

Was keileuk en ook confronterend maar veel te snel uitverkocht!! Ik denk dat er nog een aantal voorstellingen aan vastgeplakt mogen worden!! Zeker nu er maar de helft in mogen!!

Het was prachtig, complimenten 😊

We hebben alle voorstellingen gezien (op 1 avond na), ook de generale repetitie, doorlopen, en repetities. Het is niet 1 keer gaan vervelen!! Dank jullie wel daarvoor!! Tot gauw!!

De sanseveria staat voor het raam... Want ik geloof in Zij! Dank voor leuke avond!

Was een leuke dag om niet te vergeten met Theo Libregts, Vincent van den Elshout, Hans Snoek, Alicia Snoek en vele andere ode aan de bosche volkswijken

Fantastische voorstelling! Complimenten!

Geweldig leuke voorstelling! Herkenbaar! Super goed gemaakt!

Mooie voorstelling zeker de moeite Waard!!! 👍👍👍

Het was fantastisch!!!!

Jullie waren TOP! 👍👏

Het was een prachtige voorstelling. Hulde.

AMBASSADEURS

De Ambassades van Paleis voor Volksvlijt zijn de voorgeschoven posten in de wijken die hun klanten, vrienden, buurtgenoten en familie informeren over onze activiteiten. De Ambassadeurs zijn goed ingebed in de sociale-, culturele- en onderwijs netwerken in 's-Hertogenbosch en van belang voor het vergroten van de zichtbaarheid en het draagvlak voor de activiteiten van Paleis voor Volksvlijt.

Via de Ambassadeurs (zowel organisaties als individuen) werken we zo aan verbinding met wijkbewoners. We vragen de Ambassadeurs om actief te communiceren via social media en anderszins over de activiteiten van het Paleis; daarvoor ontvangen ze voortdurend (digitaal) actuele informatie, die ze vervolgens uitzetten in hun achterban. Zo bouwen we met de Ambassadeurs aan een informeel netwerk dat (o.a. via social media) in contact met elkaar staat en naar de voorstellingen en andere activiteiten komt.

Daarnaast geven De Ambassadeurs gevraagd en ongevraagd advies over de koers van Paleis voor Volksvlijt. Bovendien vragen we Ambassadeurs ook diensten te verlenen voor de activiteiten van Paleis voor Volksvlijt, zoals:

- Decorprops, bouwmaterialen, hulp bij bouwen.
- Benaderen van sponsors.
- Benaderen van maatschappelijke organisaties t.b.v. bezoek van specifieke groepen aan de voorstellingen van Paleis voor Volksvlijt.
- Verrichten van publieksdiensten als vrijwilliger bij de voorstellingen van Paleis voor Volksvlijt.
- Ambassadeursbordje plaatsen op hun locatie.
- Affiches ophangen op hun locatie en elders en flyers verspreiden.

Voor de werving en het vasthouden van de betrokkenheid van de Ambassadeurs organiseert Paleis voor Volksvlijt regelmatig specifieke bijeenkomsten.

Inmiddels zijn er zo'n vijftientig Ambassades in de stad: Verkadefabriek, Artiëstenbureau Jan Vis, Kleefkracht, Radio Mexico, cafetaria 't Pleintje, Groenrijk, Novalis, Woningbouw corporatie Brabant Wonen, Wijkcentrum De Slinger, Woningbouw corporatie Zayaz, Theater aan de Parade, De Copernikkel, Wereldkeuken Boschveld, Kapsalon Huib Burmanje, Osman Cifci, Koffiehuis de Camping, Met elkaar Bosschenaar, Buurtbinders, De Mediamannen, Brede Bossche Basisschool Zuid, Farent sociaal werk.

BESTUUR

Het bestuur ontwikkelt beleid, houdt toezicht op de activiteiten en stelt de begroting vast. Zo zorgt het voor een realistische uitwerking van de ambities en plannen van Paleis voor Volksvlijt.

De honorering van medewerkers wordt zo veel mogelijk gebaseerd op de geldende CAO Theater en Dans. Voor de freelancers/zzp'ers worden tarieven gehanteerd die voldoen aan de uitgangspunten van de Code Fair Practice. De stichting werkte ook bij ZIJ aan culturele diversiteit en hield zich aan de Code Cultural Governance.

FINANCIËN

Verkadefabriek verklaarde zich garant voor een substantieel deel van het financiële risico en versterkte een garantie voor de te verwerven recettes tot een bedrag van € 48.000 voor de serie van 24 voorstellingen.

Daarnaast verleende Verkadefabriek voor € 30.100 aan technische-, marketing- en horecadiensten. De totale omzet van *ZIJ* bedroeg € 240.000. Subsidies van overheid en publieke fondsen waren ± € 77.000 (32%). De recettes en bijdragen van Verkadefabriek, partners en particuliere fondsen bedroegen ± € 160.000 (68%).

OVER PALEIS VOOR VOLKSVLIJT

Huisgezelschap van de Verkadefabriek

Paleis voor Volksvlijt is huisgezelschap van de Verkadefabriek. De Verkadefabriek is partner en coproducent (van o.a. *WIJ* en *ZIJ*) en zet haar expertise en netwerken in voor de ontwikkeling van Paleis voor Volksvlijt – zoals ze dat ook doet voor een aantal professionele theatermakers- en gezelschappen zoals Matzer, Panama Pictures, Lucas de Man en Theater Artemis.

De Verkadefabriek stond bij *ZIJ* garant voor de in de begroting opgenomen recette-inkomsten. Daarnaast ondersteunde het Paleis voor Volksvlijt met marketingacties en stelde verder (om niet) faciliteiten ter beschikking in de vorm van kantoor- en montageruimte, en van speeldata als onderdeel van de Verkadefabriekprogrammering in 2021.

Onze bijdrage aan diversiteit en inclusie

Paleis voor Volksvlijt werkt al vanaf 2016 aan diversiteit en inclusie met artistieke producties en projecten die tot stand komen vanuit de stad; vooral gebaseerd op de verhalen van bewoners die niet tot de reguliere theaterbezoekers en participanten aan kunst en cultuur behoren. Paleis voor Volksvlijt zet zich in om nieuw publiek kweken: de bewoners van de Bossche wijken die niet bekend zijn met het werk van Paleis voor Volksvlijt of met theater in het algemeen.

De eerste aanzetten daartoe, *WIJ* in 2019 en *ZIJ* in 2021 maar ook de *Wijkwandelingen Graafsewijk* en *Boschveld* en de audiotour *Mijn Lieven Dochter*, lieten een gunstige ontwikkeling zien: ongeveer een derde van de bezoekers van *WIJ* en *ZIJ* bleek nieuw (niet bekend bij de Verkadefabriek). Doordat we beschikken over de NAW-gegevens van de bezoekers van *WIJ* en *ZIJ* kunnen we ze direct en gericht attenderen op nieuwe producties als *ONS*. Betrokkenen bij de wijkwandelingen en bij de audiotour werden ambassadeur van Paleis voor Volksvlijt en bezochten de voorstellingen *WIJ* en/of *ZIJ*.

In alle bescheidenheid mogen we zeggen dat we met de al gemaakte producties de afstand voor dat publiek tot

culturaanbod verkleinen. Hen actief laten participeren als vrijwilliger of speler, en aanzetten tot bezoek aan onze voorstellingen, is wat Paleis drijft.

We doen dat met een aanpak die werkt vanuit de urgentie en ervaring van artistiek leider Vincent van den Elshout; zijn aanpak is geïnspireerd op de werkwijze van voormalige gezelschappen als het Werktheater, Proloog, Vuile Mong en de Vieze Gasten, Internationale Nieuwe Scene, het hedendaagse Cie. Cecilia, Speeltheater Gent, NTGent, Les Ballets C de la B en van makers als Dario Fo, Dirk Pauwels, Lies Pauwels, Arne Sierens, Alain Platel, Eva Bal, Milo Rou, Adelheid Roosen e.a.

Amateurs en professionals werken samen

Paleis voor Volksvlijt heeft een vaste kern van lokaal gewortelde professionele zzp'ers en vrijwilligers/amateurs die ofwel meespelen ofwel achter de schermen hand- en spandiensten vervullen. Zo waren bij *ZIJ* veertien professionals en 43 vrijwilligers/amateurs betrokken.

De professionals biedt Paleis voor Volksvlijt betaalde werkgelegenheid via de verschillende producties en andere activiteiten. De vrijetijdspelers/amateurs kunnen bij Paleis voor Volksvlijt meewerken aan professioneel opgezette producties en andere projecten; ze ontvangen daarvoor een bescheiden vrijwilligersvergoeding en, nog veel belangrijker, maken kennis met andere amateurs – ze leren van elkaar, krijgen professionele begeleiding op het gebied van het spelen in een (grotere) productie van Paleis voor Volksvlijt of zijn onderdeel van het productieteam.

Inmiddels kan Paleis voor Volksvlijt beschikken over een pool van in totaal zo'n 70 mensen. Zij worden via social media geïnformeerd over de te ontwikkelen producties en projecten, nemen deel aan de Inspiratietafels; afhankelijk van de inhoud van te maken producties of projecten worden ze geselecteerd voor nieuwe producties of projecten. Samen vormen ze een belangrijke 'fanbase' van Paleis voor Volksvlijt, een belangrijk fundament onder al onze activiteiten.

ZIJ werd gemaakt door: Regie: Vincent van den Elshout | Productie: Floor Kijl | Marketing: Marc van Doornewaard | Fondsenwerving/ algemene leiding: Geert Overdam | Zakelijke leiding: Francis Roeffen | Tekst: Nasja Covers | Spel: Evrim Akyigit, Paul Beliën, Theo van de Bergh, Lara van Bommel, Tamara Caarls, Osman Cifci, Chester van Dinther, Ineke van Erp, Anthony van Eijk, Gisela Hillebrandt, Timo van 't Hout, Arianne de Jong, Gürkan Kücüksentürk, Moniek Liebrechts, Rachel de Pauw, Astrid Rommens, Ebru Sedit, Sanne Sleutjes, Huub Smit, Anita Tosseram, Kim Verstappen, Youri Weijts – Hooijberg | Spel coaching: Netty Dielissen | Assistent regie: Iris van Rooij | Assistent productie: Lotte Pernet | Choreografie: Marieke van der Laar | Kostuums: Ankie van den Meerendonk | Kap: Huib Burmanje | Grime: Hellen van den Meerendonk, Janine Nieuwenhuijsen | Techniek: Pim Pernet | Rekwisieten: Wolter van Klompenburg, Nettie van Klompenburg, Poupette Garnaud, Pam Doggen - de Bruin | Geluid: Pepijn Bos | Decor: Henk van der Maazen | Bouw: Theo Dielissen, Gijs de Graauw, Henk Schipperen, Arnout Maas, Philip van den Elshout, Michaël van den Elshout, Kees van den Elshout, Peter van Doremalen, Jack van den Dungen, Kevin Strik | Fotografie: Angeline Swinkels | Grafische vormgeving: Jip van Doornewaard | Coördinatie ambassadeurs: Wolter en Nettie van Klompenburg

ZIJ werd mede mogelijk gemaakt door Fonds ZOZ | Buurtcultuurfonds Noord-Brabant | Kickstart Cultuurfonds | Vereniging Sociëteit Casino | Gemeente 's-Hertogenbosch | Kunstloc Brabant | Lira Fonds

Partners Brabant Wonen | Copernikkel | De Bossche Zomer | Matzer Theaterproducties | Don Quichotte Producties | Radio Mexico

Facilitaire sponsors Marmaris Supermarkt | Bossche Komeedie | Kadir's Happy food | Easy Clean | Studio van der Maazen | Bavaria | Kleefkracht Print & Design | AXIS International BV | Kapper Huib Burmanje

Coproducent Verkadefabriek

